

คำเรียกหญิงในเพลงสมัยนิยมเขมร

■ วิชชุกร ทองหล่อ

บทคัดย่อ

คำเรียกหญิง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพลงสมัยนิยมเขมร ในด้านภาษา และภาพสะท้อนวัฒนธรรม โดยศึกษาจากเนื้อหาของบทเพลงสมัยนิยมเขมร ที่ผ่านการสำรวจข้อมูลว่า เป็นเพลงที่ได้รับค่านิยมในปัจจุบัน จำนวน 390 เพลง เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา การใช้ภาษาและภาพสะท้อนวัฒนธรรมเขมร

การศึกษาการใช้ถ้อยคำในเพลงสมัยนิยมเขมร พบว่า การใช้คำเรียกหญิงของชาวเขมร แม้จะเป็นเรื่องย่อยเล็กๆ ของการใช้ถ้อยคำและโวหาร แต่เป็นเรื่องเล็กๆที่นำไปสู่เรื่องใหญ่ที่สำคัญได้เพราะมีลักษณะพิเศษ และน่าสนใจหลายประการ คือ คำเรียกหญิง มีลักษณะเป็นศัพท์กวี (poetic diction) ที่กวีเขมรนิยมเลือกสรรใช้ ให้เป็นไปตามขนบนิยมในการแต่งบทร้อยกรองที่มีมาแต่โบราณ และคำเหล่านี้ยังคงนิยมสืบทอดมาถึง เพลงสมัยนิยมเขมรในปัจจุบันด้วย คำเรียกหญิงเกือบทั้งหมดเป็นการใช้ภาษาภาพพจน์ ที่มีพลังในการสื่อความหมาย และเลือกใช้ได้เหมาะสมกับบุคคล สามารถแสดงให้เห็นถึงอารมณ์และความรู้สึกซึ่งที่ชายหญิงมีต่อกันและได้ถ่ายทอดความรู้สึกซาบซึ้งนั้นมาสู่บทเพลง

ที่สำคัญยิ่งคือ คำเรียกหญิง สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดและวัฒนธรรมเขมรที่มีทั้งการสืบทอดมาจากอดีต และการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับปัจจุบัน ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมเขมร อันนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างไทยกับเขมร

บทนำ

เพลงสมัยนิยมเขมร (Khmer Popular Songs) หรือที่ชาวเขมรทั่วไปเรียกว่า **ខ្មែរសម័យ** “ความหลากหลายแบบใหม่” นักวิชาการเขมรบางท่านเรียกว่า **ភ្លេងសម័យ** “เพลงสมัยใหม่”

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้เพลงเขมรมีการเปลี่ยนแปลงจากเพลงพื้นบ้าน ที่มีคำร้องทำนองง่ายๆ ปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบของเพลงสมัยนิยม ที่เป็นการผสมผสานของอิทธิพลตะวันตกในด้าน

ทำนองเพลง ลีลาการขับร้องและการบรรเลงดนตรีแบบตะวันตก ทำให้เกิดเพลงรูปแบบใหม่ ที่มีเนื้อร้องเป็นภาษาเขมร แต่มีการบรรเลง และลีลาการร้องแบบตะวันตก

คงค บุนเฌอน (2546) เชื่อว่า เพลงสมัยนิยมเขมรนี้ น่าจะเกิดขึ้นหลังเขมรได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ประมาณปี ค.ศ. 1955 แต่มาแพร่หลายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะเขมรเริ่มมีวิทยุกระจายเสียง เพลงสมัยนิยมจึงได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว การฟังเพลงไม่จำเป็นต้องฟังจากแผ่นเสียงที่มีราคาสูง ชาวบ้านสามารถฟังเพลงจากวิทยุที่มีราคาถูกลงได้ เป็นสิ่งบันเทิงที่ทำได้ง่ายโดยไม่ต้องลงทุนมาก

นักร้องนักแต่งเพลงที่เป็นที่ชื่นชอบของประชาชนมีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุน ให้เกิดความนิยมในการฟังเพลงสมัยนิยมเขมรมากขึ้น ในช่วงที่เพลงสมัยนิยมเขมรแพร่หลาย และได้รับความนิยมสูงสุด กล่าวคือ ประมาณปี ค.ศ. 1960 – 1975 นักร้องนักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในช่วงนั้น จนได้รับฉายาว่า *มินิกษัตริย์เพลง* “ราชาเสียงทอง” คือ สีน ลีสามูด ซึ่งต่อมาถูกเขมรแดงสังหาร ระหว่างปี ค.ศ. 1975 – 1979 พร้อมกับนักร้องนักดนตรีและชาวเขมรที่รัฐบาลเขมรแดงมองว่าเป็นศัตรูอีกกว่า 2 ล้านคน ตลอดระยะเวลา 3 ปี แห่งการปกครองที่ทารุณโหดร้ายในยุคนี้

จากการไปเก็บข้อมูลที่ประเทศกัมพูชา พบว่า ปัจจุบันนี้ เพลงสมัยนิยมเขมรของสิน ลีสามูด ยังได้รับความนิยมอย่างสูงจากประชาชนชาวเขมร ทั้งผู้ใหญ่และวัยรุ่น ตามภัตตาคารและแหล่งบันเทิงต่างๆ ยังมีการบรรเลงเพลงสมัยนิยมเขมรของสิน ลีสามูด ควบคู่ไปกับเพลงสมัยนิยมใหม่ๆ ที่บริษัทผลิตเพลงหลายบริษัท ทั้งในประเทศเขมรเองและต่างประเทศ ที่มีชาวเขมรอาศัยอยู่ จัดทำขึ้นใหม่ เพลงสมัยนิยมเขมรในปัจจุบัน เป็นเพลงที่ได้รับความนิยม และเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด เพราะเพลงสมัยนิยมเขมรจัดเป็นวัฒนธรรมมวลชน (mass culture) ดังที่ Ronald

Pen (1992 : 137 – 138) กล่าวว่า เพลงสมัยนิยมเขมรคือ เพลงของประชาชน และเพลงสมัยนิยมเข้าถึงประชาชนได้มากกว่าเพลงประเภทอื่นๆ

ชาวเขมรส่วนใหญ่ รักดนตรีและการขับร้อง ชอบร้องรำทำเพลง ทั้งในโอกาสธรรมดาทั่วไป เช่น การรวมกลุ่มสังสรรค์มิตรสหาย หรือโอกาสพิเศษตามวาระสำคัญ เช่น วันแต่งงาน วันอุปสมบท วันขึ้นปีใหม่ ทั้งเจ้าภาพและแขกจะร่วมสนุก ในการร้องเพลงตลอดเวลา สอดคล้องกับที่ เขียน วีระวิทย์ และสุนัย ผาสุก (2543 : 49) กล่าวถึงวัฒนธรรมกับความบันเทิงของชาวเขมรว่า เขมรมีชื่อเสียงในด้านดนตรีและศิลปะการแสดง ดนตรีและเพลงเขมรมีชื่อเสียงในด้านความไพเราะ ชาวเขมรส่วนใหญ่รักดนตรีเป็นชีวิตจิตใจ ในยานพาหนะ ในงานรื่นเริง และมหรสพต่างๆ จะขาดดนตรีไม่ได้ ในรายการโทรทัศน์เขมร มีเวลาให้กับเพลงและดนตรีมากเป็นพิเศษ ลักษณะดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า เพลงสมัยนิยมเขมร เป็นเพลงที่เข้าถึงชาวเขมรทุกกลุ่มอย่างแท้จริง

การแต่งเพลงสมัยนิยมเขมร นอกจากคำนึงถึงทำนองเพลงแล้ว สิ่งสำคัญยิ่งคือการแต่งเนื้อร้อง ซึ่งผู้แต่งเพลงต้องสามารถใช้ภาษาเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังให้ได้ เพื่อให้ผู้ฟังเพลงติดหู และจดจำเนื้อร้องได้ แม้ว่าเพลงสมัยนิยมหลายเพลง มีการเลียนแบบจากต่างประเทศในด้านต่างๆ เช่น ทำนองเพลง สาระสำคัญของบทเพลง แต่ชาวเขมรก็มีศิลปะที่จะนำมาปรับปรุงให้เข้ากับวัฒนธรรมของตน ดังมีผู้กล่าวว่า “ในด้านวัฒนธรรม ชาวเขมรมีความอ่อนไหวในด้านอารมณ์ มีศักยภาพสูงในการเรียนรู้ภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรมต่างแดน และรู้จักผสมผสานให้กลมกลืนกับของดั้งเดิม” (เขียน วีระวิทย์ และสุนัย ผาสุก, 2543 : 48)

การเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ไม่ขัดกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและชาวเขมร เป็นสิ่งที่ผู้แต่งเพลงต้องคำนึงถึงเป็นประการสำคัญ การใช้คำเรียกหญิง เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในเพลงสมัยนิยมเขมร ซึ่งมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวของ

ความรักระหว่างชายหญิง ผู้แต่งเพลงจึงจำเป็นต้องสรรคำใช้ เพื่อให้เป็นไปตามลักษณะค่านิยมของสังคมและวัฒนธรรมเขมร

ดังนั้น คำเรียกหญิงในเพลงสมัยนิยมเขมร จึงเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เราเข้าใจถึงค่านิยมวัฒนธรรมของชาวเขมร ตลอดจนแนวคิด และทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว อันเป็นสิ่งที่ลึกลับ และลึบหนอบมาจากอดีต และคงอยู่จนถึงปัจจุบัน

ลักษณะคำเรียกหญิง

คำเรียกหญิงในเพลงสมัยนิยมเขมรมีลักษณะเป็นศัพท์กวี ที่นิยมใช้มากในบทร้อยกรองเขมร มีการใช้แบบหลากหลาย คือ ใช้เป็นคำเรียกหญิงหลายๆ คำ ในเพลงสมัยนิยมเขมร คำเรียกหญิงเกือบทั้งหมดเป็นการใช้ภาษาภาพพจน์แบบนามนัย (metonymy) คือ การเอ่ย ถึงสิ่งหนึ่งแต่มีความหมายเป็นอย่างอื่น เช่น **โธ่เช็ย** /*tho chey*/ มีความหมายตามคำว่า “**ตัมมีค่า**” แต่ใช้เป็นคำเรียกหญิงที่แสดงถึงความรัก ยกย่องว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเสมอด้วยชีวิต เพราะชาวเขมรเชื่อว่า ตัมเป็นอวัยวะที่มีความสำคัญมาก เป็นอวัยวะที่ทำงานเพื่อให้ร่างกายดำรงชีวิตอยู่ได้ มีความสำคัญเหมือนกับหัวใจในความเชื่อของคนไทย มีภาษิตเขมรที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของตัมเทียบเท่ากับหัวใจ เช่น **เช็ยมฤต** /*chey mrut*/ “**ตัมละ**” หมายถึง **ใจอ่อน** **เช็ยมร** /*chey mr*/ “**ตัมดำ**” หมายถึง **ใจดำ** ดังนั้น คำเรียกหญิง จึงเป็นลักษณะที่พิเศษประการหนึ่งของการสรรคำมาใช้ในเพลงสมัยนิยมเขมรที่สามารถสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของชาวเขมรได้

คำเรียกหญิงที่รัก

เป็นคำเรียกหญิงเพื่อแสดงความรักและยกย่องความงามของผู้หญิง นิยมใช้คำที่มีความหมายแสดงถึงคุณค่าและความงาม ดังนี้

1. คำที่มีความหมายถึงชีวิต อวัยวะที่สำคัญ สิริมงคลของชีวิต เช่น **ชีวา** “**ชีวา**” **โธ่เช็ย** “**ตัมมีค่า**” **โกรวโก** “**แก้วตา**” **มูงเอตรา** “**ดวงเนตรา**” **ตรึงจิต**

“**ขวัญจิต**” **ตรึงชีวา** “**ยอดชีวา**” ดังตัวอย่างนี้

... **นุชชอุคคะตมกเช็ยโธ่** **บงบรตมกคักคักมี...**

ขอน้องรับนะ**ตัมมีค่า** พี่มอบภพแผ่นดิน

(เพลงน้องเป็นพระอาทิตย์ของพี่)

... **นุชชอุคคะตมกเช็ยโธ่** **โธษชอุคคะตมกเช็ย...**

ขอน้องกลับคืนมานะ**ขวัญใจ** กลับมาร่วมความรัก

(เพลง**คู่เอย คู่แท้**)

เช็ยโธ่ /*chey tho*/ “**ตัมมีค่า**” **เช็ย** /*chey*/ มีความหมายว่า **ตัม** ในที่นี้หมายถึงสิ่งสำคัญเทียบเท่ากับใจ **โธ่** /*tho*/ มีความหมายว่า **มีค่า** **มีราคาแพง**

ตรึงจิต /*truing jit*/ “**ขวัญใจ**” หมายถึง สิ่งที่เป็นสิริมงคลของชีวิตที่เป็นที่รักเสมอด้วยชีวิต ใช้สำหรับเรียกบุคคลที่เป็นที่รักด้วยความทะนุถนอม **จิต** /*jit*/ หมายถึง ใจ

ดังนั้น **เช็ยโธ่** “**ตัมมีค่า**” **ตรึงจิต** “**ขวัญใจ**” จึงเป็นคำเรียกหญิงที่เป็นที่รัก ในความหมายว่า บุคคลที่มีคุณค่า ควรถนอมรักษาเสมอด้วยชีวิตจิตใจ

2. คำที่มีความหมายถึงแร่ธาตุมีค่า มีราคา ได้แก่ ทองคำ และรัตนชาติ คือ **แก้ว** เช่นคำว่า **ยามเย** “**ทองแม่**” **ยามชช** “**ทองของพี่**” **ยามช็ย** “**ทองสุกปลั่ง**” **โกรวโก** “**แก้วเจียรไน**” ดังตัวอย่างนี้

... **ยามช็ย** **ยามชช** **ยามเย** **โธษช...**

ถนอมรัก ถนอมกล่อม**ทองแม่**แค่คนเดียว

(เพลง**ถนอมรัก**)

... **บงบรตมกคักคัก** **โกรวโก**

ที่อยากรักภักดี**แก้วเจียรไน**

(เพลง**พี่คิดถึงน้องมาก**)

ฆาตเม /miəhamee/ หมายถึง “ทองแม่” หรือ “แม่ทอง” **เฆอ** /miəh/ หมายถึง ทอง ทองคำ **เฆ** /mee/ เป็นคำเรียกผู้หญิง เทียบได้กับคำ “แม่” ในภาษาไทย **เฆอ** /kaew caarəəanay/ **เฆ** /kaew/ หมายถึง แก้ว ใช้เป็นความเปรียบ หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่ามีความงดงามมีความพิเศษ **เฆอ** /caarəəəəay/ หมายถึง แก้วหรือพลอยที่ผ่านการเจียรไนแล้ว

ดังนั้น คำ **ฆาตเม** “ทองแม่” **เฆอ** “แก้วเจียรไน” จึงเป็นคำเรียกผู้หญิงที่รัก เป็นการยกย่องให้เห็นว่ามีความงามและมีคุณค่าเหมือนทองคำหรือแก้วที่เจียรไนแล้ว ถือว่าเป็นคุณค่าที่สมบูรณ์พร้อมสูงยิ่งกว่าสิ่งใด และควรแก่การถนอมรักษาไว้ด้วยชีวิต

3. คำที่มีความหมายแสดงถึงสถานภาพที่สำคัญในชีวิต เป็นการยกย่องให้เกียรติและเห็นคุณค่า เช่น **เฆอ** “เจ้าของชีวิต” **เฆอ** “เจ้าของอุรา” **เฆอ** “เจ้าของความรัก” **เฆอ** “รูปร่างมิตรที่ประเสริฐ” และคำเรียกหญิงที่มีใช้มากที่สุดคำหนึ่งในเพลงสมัยนิยมเขมรคือ คำ **เฆอ** “ฝั่ง” แต่ในที่นี้ใช้ในความเปรียบ มีความหมายว่า ผู้เป็นที่พึงเสมอด้วยฝั่งดังตัวอย่างนี้

... ผู้ที่เฝ้าระวังทุกขุมของเฆอผู้รักเฆอผู้รัก
ดอกกระโดนร่วงโรยในคลอง ลากหาเจ้าของอุรา
(เพลงมัจจุราช)

... เฆอผู้เฝ้าระวังทุกขุมของเฆอผู้รักเฆอผู้รัก...
หัวใจถึงแข็งแห้งเหือดหมดแล้วเพราะผู้เป็นที่พึ่งเสมอฝั่ง
(เพลงคู่เอยคู่แท้)

เฆอ /mcahquraa/ หมายถึง “เจ้าของอุรา” **เฆอ** /miəhəy/ หมายความว่า เจ้าของ **เฆอ** /quraa/ เป็นคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต หมายถึง ออก ในที่นี้หมายถึง จิตใจ คำเรียกหญิง **เฆอ** “เจ้าของใจ” เป็นการเรียกเพื่อแสดงความยกย่อง โดยบอกสถานภาพว่า มีความสำคัญเสมือนกับเป็นเจ้าของ

จิตใจ อันเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ **เฆอ** /braamtrəay/ ความหมายตามคำหมายถึง “ฝั่ง” แต่ในที่นี้ใช้เป็นความเปรียบมีความหมายตามพจนานุกรมเขมรว่า “ผู้เป็นที่พึงเสมอด้วยฝั่ง” เป็นคำที่สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งแวดล้อมทางภูมิประเทศของเขมรที่มีแม่น้ำใหญ่สำคัญหลายสาย เป็นดินแดนที่แม่น้ำโขงไหลผ่าน การทำมาหากินและการเดินทางทางเรือเป็นเรื่องปกติของชาวเขมรที่อยู่ริมน้ำ และเมื่อถึงฝั่งก็คือสิ้นสุดการเดินทาง สิ้นสุดความเหน็ด เหนื่อยเมื่อยล้า

วัฒนธรรมการใช้ภาษาของชาวเขมรนิยมเปรียบเทียบสิ่งสำคัญในชีวิต และความรักกับภูมิประเทศพาหนะและวัตถุที่มีความสัมพันธ์กับน้ำ เช่น เปรียบความสำเร็จ สมหวังในชีวิตว่า “ถึงฝั่งชีวิต” พันจากอันตรายเปรียบว่า “พ้นเกาะแห่งทุกข์” เปรียบความรักที่ผิดหวังว่า “เหมือนแพลอยในน้ำ” แต่ถ้าเป็นความรักสมหวังใช้ว่า “เรือถึงท่า” “แพถึงฝั่ง” เหล่านี้เป็นต้น การเรียกหญิงคนรักว่าเป็น “ที่พึ่งเสมอด้วยฝั่ง” จึงเป็นการยกย่องให้คุณค่าและตระหนักในความสำคัญว่าเป็นผู้ที่ทำให้ชีวิตพบความสำเร็จ เป็นที่พึ่งพิง ให้ความร่มเย็นเป็นสุขทั้งร่างกายและจิตใจ

4. คำที่มีความหมายถึงลักษณะทางธรรมชาติ โดยนำลักษณะที่มีความสว่างไสวใสม่าใช้เปรียบเทียบเช่น **เฆอ** “ดาวของพี่” **เฆอ** “อรุณของพี่” **เฆอ** “จันทร์มีค่า”

... ผู้เฝ้าระวังทุกขุมของเฆอผู้รักเฆอผู้รัก...
ดาวเอยดาวของพี่ ชาตินี้ปรารถนาแต่ดาวคนเดียว
(เพลงดาวพระศุกร์)

ฉันเป็นกระต่าย..ยอมตายตามจันทร์มีค่า
(เพลงสวรรค์ของเราทั้งสอง)

เฆอ /pkaayboony/ หมายถึง “ดาวของพี่” เป็นคำเรียกหญิงเพื่อแสดงความยกย่องเชิดชูว่า เหมือนดวงดาวที่สว่างไสว

ចិន្តៃ្ត្រ /cantlay/ หมายถึง “พระจันทร์ที่มีคำ” เป็นคำเปรียบให้เห็นถึงความงดงามและมีคุณค่าเหมือนพระจันทร์ที่ให้แสงสว่างยามค่ำคืน มีแสงสว่าง นวลตาไปเร้าร้อน

ทั้ง 2 คำ เน้นให้เห็นว่าเป็นความงามที่มีคุณค่า ควรแก่การทะนุถนอมยกย่องเทิดทูนไว้ ให้สมกับสถานะอันสูง ขณะเดียวกันก็มิ้นยว่าเป็นสิ่งที่สูงส่ง และอยู่ไกลเกินเอื้อมถึงด้วย

5. คำที่มีความหมายแสดงถึงรูปร่าง หน้าตา

ความงามตามคตินิยมของชาวเขมร คือมีรูปร่างเล็กๆ กะทัดรัด มีผิวคล้ำหรือผิวดำ คำเรียกหญิงในความหมายนี้ นิยมใช้การกล่าวตรงไปตรงมา เช่น **ស្រីតូចតូច**: “หญิงตัวเล็ก” **តូចបង** “ตัวเล็กของพี่” **ស្រីខ្ពស់** “ผิวคล้ำของพี่” **ស្រីធំ** “หญิงดำ” ดังตัวอย่างนี้

... លង់ច្រណែងដៃ ដក់ហឫទ័យស្រីតូចតូច...

ลุ่มหลงทั้งตัวมือเท้า หัวันเหตุภัยด้วยตัวหญิงตัวเล็ก (เพลงแจวเรือหารัก)

... បងកម្រស្រីខ្មៅ បែកជិតច្រើនបូតទឹកភក់..... អូនពេញបែង...

พี่ให้พรหญิงดำ ว่ายน้ำลิกจนกระทั่งน้ำเขียว..น้องกอดคอพี่ (เพลงเรือต้นตาล)

6. คำที่มีความหมายแสดงถึงความมีอายุน้อย

เป็นน้อง ในวัฒนธรรมของชาวเขมรเมื่อชายหญิงผูกสมักรักใคร่กัน นิยมใช้สรรพนามเพื่อแสดงความใกล้ชิดสนิทสนม ระหว่างกันว่า **បង** “พี่” **អូន** “น้อง” และเมื่อแต่งงานเป็นครอบครัวแล้วสามีภรรยาที่ยังคงนิยมใช้สรรพนาม **បង** “พี่” **អូន** “น้อง” ถึงแม้ว่าบางครอบครัวภรรยาอาจมีอายุมากกว่าสามี คำสรรพนาม นี้ก็ยังได้รับความนิยมอยู่ในปัจจุบัน

การแสดงความรักใคร่ทะนุถนอมที่ฝ่ายชายมีต่อฝ่ายหญิงโดยใช้คำเรียกที่แสดงถึงความเอ็นดูในฐานะที่เป็นน้อง เป็นผู้อ่อนอาวุโสกว่า นิยมใช้การกล่าวตรงไปตรงมา เช่น **អូនស្រី** “น้องหญิง” **ក្រុំអូន** “น้องสาว” **ស្រីតៅ** “น้องหญิง” **ពាចតៅ** “น้องน้อย” และกล่าวด้วยความเปรียบ เช่น **ពិភពកុមារ** “แก้วกนิษฐา” หมายถึง น้องผู้มีค่าดุจแก้วเจียรระโนดั่งตัวอย่างนี้

... ក្រុំអូនមើល កុំរលាយកុំ ចាំបងពាក់ស្រី...

น้องสาวเอ๋ย อย่ารีบเอาสามี คอยพี่ติดสร้อยเอ็ก (เพลงไอ้มะม่วงหิมพานต์)

... មិនត្រូវប្រយោជន៍ពេញពេញ ដល់អង្គការស្រីចាស់ស្រី...

ไม่เปลี่ยนแปลงเลยนะ น้องน้อย เป็นความรักที่ลึกซึ้ง (เพลงน้องเป็นพระอาทิตย์ของพี่)

ក្រុំអូន /kromomqoun/ “น้องสาว” **ក្រុំ** /kromom/

หมายความว่า ผู้อยู่ในวัยสาว ชาวเขมรนิยมเรียกผู้หญิงที่อยู่ในวัยรุ่นอายุไม่เกิน 20 ปี **អូន** /qoun/ หมายความว่า น้อง เมื่อรวมกันแล้ว เช่น **ក្រុំអូន** ให้ความหมายถึงความรักใคร่เอ็นดู **ពេញពេញ/pielpiw/** “น้องน้อย, น้องเล็ก” **ពេញ /piel/** เป็นคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต หมายความว่า วัยเยาว์ **តៅ /piw/** มีความหมาย ตามคำว่า ลูกคนสุดท้าย คนเล็กสุด

ทั้ง 2 คำ เป็นคำเรียกหญิงที่แสดงความรักใคร่เอ็นดู แสดงเจตนาที่จะดูแลด้วยความทะนุถนอม

7. คำที่มีความหมายแสดงถึงความประเสริฐ

ความงดงาม อันเป็นความงามในอุดมคติคือ เป็นความงามโดยรวมไม่แยกส่วน เช่น **វណ្ណកូណី** “วรลักษณ” **ស្រស់** “สวยสด” **ស្រស់បេះ** “สวยที่สุด” **សោយសោយ** “โฉมฉาย” **អូនចុង** “นวลละอ” **លាមស្រស់** “โฉมงาม” **ស្រស់ស្រាយ** “งามประเสริฐ” **ពុម្ព** “ประเสริฐ” “โฉมฉาย”

... បងចូលតាមដានស្នាដៃដ៏វិចិត្រ...
... បងចូលតាមដានស្នាដៃដ៏វិចិត្រ...
... បងចូលតាមដានស្នាដៃដ៏វិចិត្រ...
... បងចូលតាមដានស្នាដៃដ៏វិចិត្រ...

ที่แอบตามรอยรู้จักบ้านวรลักษณ
(เพลงจันทร์ขึ้นเหนือรถเมล์)

... ស្រីស្រស់ស្រាយ រូបសម្រស់ដ៏ល្អបង្កប់បង្កប់ក្រុងភ្នំពេញ
หญิงผิวคล้ำเอย หญิงงามโฉมยงให้พี่หลงใหลในน้ำมนต์
เสน่ห์

(เพลงแจวเรือหารัก)

វចនាសម្ព័ន្ធ /wɔɔrɔleak/ “วรลักษณ” เป็นคำยืม
ภาษาบาลี สันสกฤต หมายความว่า ลักษณะที่ประเสริฐ
อันเป็นความงามที่สมบูรณ์พร้อม

ស្រីស្រស់ស្រាយ /srahsrajsrajsay/ ស្រី /sra/ 有
มีความหมายตามคำว่า “สด” ในบทร้อยกรองเขมร
นิยมใช้ว่า ស្រស់ស្រាយ /srahsrajsay/ มีความหมายว่าผู้หญิงสวย
โดยถึงความงาม สวยสดงดงาม เป็นความหมายที่
นอกจากแสดงถึงความสวยแล้ว ยังแสดงถึงวัยสาวที่
มีผิวพรรณอิมเอย เต่งตึง สดใส ไปพร้อมๆ กันด้วย
សោមនស្ស /chaomyda/ มีความหมายว่า มีรูปร่างสวย
งามอ่อนแอ่น

8. คำที่มีความหมายแสดงถึงความรัก ความ
ทะนุถนอม ใช้เรียกหญิงในความหมายเปรียบเทียบกับ
เหมือนใบไม้ที่อ่อนที่มีความพลิ้วไหว และบอบบาง ต้อง
อาศัยการดูแลด้วยความรัก เอาใจใส่ เช่น ព្រះ
“ผลียอดอ่อน” ព្រះ “ยอดใบไม้อ่อน” หรือใช้คำที่มี
ความหมายตรงไปตรงมา เพื่อแสดงความรัก เช่น
ស្នេហ៍ ស្នេហ៍ស្នេ ល្អស្នេ “รัก” ดังตัวอย่างนี้

... ដើមស្នេហ៍ស្នេព្រះព្រះ បងបិទឱ្យព្រះជុំគ្រប់អំពីវិញ...
เชื่อเถาะรักแม่ใบไม้ผลียอดอ่อน พี่ไม้ให้วิต รักหมดชีวิต
(เพลงบทเพลงรัก)

... ខ្ញុំស្រីគ្រប់ពីស្នេហ៍ស្នេ ដូចខ្ញុំគ្រប់ពីស្នេហ៍ស្នេ...
ฉันรักจริงทองที่รัก ดุจจิตจงจำไม่เศร้าหมองเลย
(เพลงน้ำตาถูกลาพระตะบอง)

ព្រះ /puɔɔnɔk/ “ใบไม้ผลียอดอ่อน”
ព្រះ /puɔɔnɔk/ หมายถึง “ผลียอดอ่อน”

ព្រះ /puɔɔnɔk/ หมายถึง “ยอดใบไม้อ่อน” เมื่อรวม
เป็น ព្រះ เป็นคำเรียกหญิงในเชิงเปรียบว่า มีความ
งามเหมือนใบไม้ ที่มีความบอบบาง พริ้วไหว อ่อนช้อย
เปรียบได้กับ ความอ่อนเยาว์ของหญิงสาวแรกเริ่ม

សាមស្នេហ៍ស្នេ /sahsrajsrajsay/ หมายความว่า
ทองที่รัก เป็นคำเรียกหญิงในเชิงเปรียบ เพื่อให้เห็นว่า
มีคุณค่าเสมอด้วยทอง ควรให้ความรัก ความเอาใจ
ใส่ดูแล ใกล้เคียงไม่ให้ห่างกาย

9. คำที่เป็นสัญลักษณ์ของหญิงเขมร ชาวเขมร
นิยมใช้ดอกไม้เป็นสัญลักษณ์แทนผู้หญิง พบว่ามีการ
ใช้คำที่มีความหมายว่า ดอกไม้ โดยทั่วๆ ไป เป็นคำ
เรียกหญิง ได้แก่ បុប្ផ “บุปผา” ផ្កា “ดอกไม้” หรือ
การระบุชื่อของดอกไม้ที่มีกลิ่นหอม เช่น វិជ្ជុ “ลำดวน”
ឃីហ្ម “ยี่หุบ” ក្រវ៉ៃ “ดอกนวมแมว” ចំបី “สันทม” ចំបី
“จำปี” เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะการใช้คำเรียกหญิง
ที่พบในหลายประเทศในภูมิภาคนี้

แต่มีข้อสังเกตที่น่าสนใจอย่างยิ่งในการใช้คำเรียก
หญิงในวัฒนธรรมเขมรคือ การใช้ต้นไม้ และดอกไม้
ที่ไม่มีกลิ่น เป็นคำเรียกหญิง โดยเน้นถึงคุณประโยชน์
ของต้นไม้และดอกไม้เหล่านั้น มากกว่าความหอม เช่น
คำเรียกหญิงว่า សាមស្នេស្នេ “สาหร่ายนิ่มนวล”

ផ្កាបុប្ផ “ดอกมะละกอ” ផ្កាស្បែក “ดอกดาวเรือง”
សាមស្នេ “มะม่วงทิมพานต์” ផ្កា “ดอกมะรุ่ม” ดัง
ตัวอย่างนี้

... បងស្នេហ៍ស្នេស្នេស្នេ សាមស្នេស្នេស្នេ វាសនាសាមស្នេ...
พี่รักแต่หญิงสันทมจำปี สร้างความรักสูงส่ง วาสนา
อนาคตใหม่
(เพลงต้นอ้อไกว)

... ឱណា សាមស្នេស្នេស្នេ ដូចខ្ញុំគ្រប់ពីស្នេហ៍ស្នេ...
ไอณา สาหร่ายนิ่มนวลเอย ดุจกล้วยห้ามสุกคาตัน
(เพลงสาหร่ายนิ่มนวล)

... ឱ សាមស្នេ សាមស្នេស្នេស្នេស្នេ...
... ឱ សាមស្នេ សាមស្នេស្នេស្នេស្នេ...

โอ มะม่วงหิมพานต์ นารีน้องเอยแตกกิ่งสาขา
(เพลงโอ้มะม่วงหิมพานต์)

... อี ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ...

โอ ดอกมะละกอ ขึ้นในป่า เกิดชาติใดขอยากเด็ดดอก
มะละกอป่า
(เพลงโอ้ดอกมะละกอ)

... อีดอก ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ...

โอณา ดอกมะรุม ขึ้น 1 คำ เดือนสิบ พี่เข้าไปสู่ขอ
(เพลงดอกมะรุม)

ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ... หมายถึง ดอกลั่นทม ส่วน ด้ดอญอ /compaa/ หมายถึง ดอกจำปีของไทยที่มีดอกสีขาวนวล ชาวเขมรเรียกดอกจำปี และจำปาของไทยรวมๆกันว่า ด้ดอญอ ถ้าเรียกดอกจำปีของไทยแบบเจาะจง เขมรเรียก ด้ดอญอ /compaaasaa/ “จำปีขาว” ถ้าเป็นจำปาไทยที่มีดอกสีเหลืองอมส้ม เขมรเรียก ด้ดอญอ ด้ดอญอ /compaa.laay/ “จำปีเหลือง” หรือ ด้ดอญอ ด้ดอญอ “จำปีแดง” (คงค บุนเณิน , 2546)

ดอกไม้ทั้ง 2 ชนิด เป็นดอกไม้ที่ชาวเขมรนิยมว่ามีลักษณะที่สวยงามและมีกลิ่นหอม นิยมนำมาเปรียบเทียบกับผู้หญิงที่มีความงามและน่าทะนุถนอม มีความหมายเป็นเชิงแนะนำ น่าจะเป็นผู้หญิงที่ผิวพรรณสะอาดนวลตา และมีกลิ่นกายหอมสดชื่นชวนหลงใหลด้วย เพราะลักษณะของหญิงงามตามคตินิยมของชาวเขมรต้องมีกลิ่นกายหอมเป็นสำคัญอย่างหนึ่ง ดังปรากฏในเนื้อเพลงในสมัยนิยมเขมรในเรื่องความสำคัญของกลิ่นกาย

ด้ดอญอ ด้ดอญอ /saamaayn imkannay/ “อาลัยกลิ่น ไม่ควรพลัดพราก กลิ่นอื่นๆ เอย ไม่เหมือนน้องหญิง

ด้ดอญอ /pkaaalhoay/ กลิ่นเอยไม่มีสองสาม เรียมอาลัยจะตายเดี๋ยวนี้ เพราะอยากได้ตัวบุปผา”
(เพลงรู้จักแต่กลิ่น ไม่ได้ตัว)

ด้ดอญอ ด้ดอญอ /saamaayn imkannay/ หมายถึง สาหร่ายนิ่มนวล เป็นคำใช้เรียกผู้หญิงที่มีคุณค่ามีประโยชน์เหมือนสาหร่าย เนื่องจากภูมิประเทศของเขมรมีแม่น้ำลำคลองมาก ชาวเขมรบางส่วนอาศัยอยู่ริมน้ำหาเลี้ยงชีพด้วยการจับสัตว์น้ำและหาพืชน้ำ สาหร่ายเป็นพืชน้ำมีหลายชนิด มีวิตามินสูง ชาวเขมรมองว่าเป็นพืชที่มีประโยชน์มาก ใช้ทำอาหารได้หลายอย่าง ชนิดเป็นต้นอยู่ใต้น้ำใช้รับประทานสดๆ จิ้มน้ำพริก ใช้ผัด ใช้คลุกกับปลาผสมเครื่องแกง ชนิดที่ลอยอยู่ผิวน้ำใช้ลวกหรือยำรับประทานได้ นอกจากนี้ยังใช้เลี้ยงสัตว์ และเป็นปุ๋ยได้ (กาگی อุต, 2546)

ด้ดอญอ /pkaaalhoay/ หมายถึง “ดอกมะละกอ” ชาวเขมรมองว่ามะละกอ เป็นพืชที่มีประโยชน์ ผลใช้รับประทานได้ ยางใช้หมักเนื้อประกอบอาหาร เพื่อให้เนื้อเปื่อยเร็วไม่เสียเวลาเคี้ยว

ด้ดอญอ /pkaaalhoay/ หมายถึง “ดอกมะรุม” ชาวเขมรเห็นว่ามะรุมเป็นพืชที่มีประโยชน์มาก ดอกและผลใช้ปรุงเป็นอาหาร ตันและรากใช้เป็นยา (กาگی อุต, 2546)

การนำสาหร่าย ดอกมะละกอ หรือดอกมะรุม ซึ่งเป็นพืชที่มีประโยชน์มากกว่าความหอมหรือความสวยมาใช้เรียกผู้หญิง เป็นการให้เกิดเกียรติยกย่องว่ามีประโยชน์มีคุณค่า ควรทะนุถนอมดูแลรักษาเสมอด้วยชีวิต และเป็นหญิงที่น่าจะสามารถสั่งสอนลูกหลานให้เป็นคนดี มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อครอบครัว และสังคม จึงควรรีบสู่ขอมาเป็นภรรยาโดยเร็ว (คงค บุนเณิน, 2546)

ลักษณะพิเศษของการใช้คำเรียกหญิง

อย่างไรก็ตาม พบข้อที่น่าสังเกตว่า คำเรียกหญิงที่พบในเพลงสมัยนิยมเขมร ส่วนใหญ่เป็นการใช้คำเรียกผู้หญิงที่มีความหมายต่างๆ กันมาซ้อนกัน อาจมีการซ้อนกันมากที่สุดถึง 5 คำ คำเรียกหญิงซ้อนกัน 3 คำ เช่น ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ “ทองสวยงามประเสริฐ” โท้วอญอ ด้ดอญอ “แก้วขวัญพี่” ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ “นวลละอองทองสุกปลั่ง” ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ “ขวัญน้องผู้เป็นที่พึ่งเสมอฝั่ง” ซ้อน 4 – 5 คำ เช่น ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ “พิวลล้าแก้วทองพี่” ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ ด้ดอญอ “น้องหญิงทองแม่

ที่รัก” ស្រ្តីស្រស់ស្រាយស្រស់ស្រាយ “สวยสดงดงามแก้ว
เจียรระไนดับมีค่า” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

... កុំភ្លេចស្រ្តីក្នុងចុងមាត់ស្រ្តីដ៏ស្រស់ស្រាយ...

อย่าลืมลัญญูมาพบทองสวยงามประเสริฐในฤดูหนาว
(เพลงพบกันฤดูหนาว)

... ធ្វើវិធីលេងអង្គស្នេហា ស្រ្តីរមែងមាត់បងកែវ កុំដើរសេរុប...

ฝากชีวิตจนหมดล้างขาร ผิวคล้าแก้วทองที่ อย่าแก้ตัว
(เพลงจำปีศุสาเลอ)

មាត់ស្រស់ស្រាយ/sriahsrahpunngia/ ស្រស់/sriah/

หมายถึง ทอง ស្រស់/sriah/ หมายถึง สด ในที่นี้ใช้ในความหมายว่าสวยสด ផ្ទៃស្រស់/sriah/ หมายถึง มีค่า ประเสริฐเจิดฉาย หรือ งามอย่างประเสริฐ และมีคุณค่า เป็นคำเรียกผู้หญิงที่เป็นที่รักด้วยการยกย่องความงามว่ามีความสวยงามอย่างประเสริฐ คือความงามตามอุดมคติที่งามครบถ้วน นอกจากนี้ คำស្រស់ ยังแนะนำให้เห็นความงามของผู้หญิงในวัยสาวแรกรุ่น ที่มีผิวพรรณสดใส อุ่มเอิบ เต่งตึง ดูสดใสนวมองด้วย

ស្រ្តីរមែងមាត់បងកែវ / sraoqaeammiabbonkacw/

“ผิวคล้าแก้วทองที่”เป็นคำเรียกหญิงด้วยความรักชื่นชมในความงามว่ามีผิวคล้า มีคุณค่าดูทองและแก้วเจียรระไน คำว่า មាត់ “ทอง” นอกจากจะแสดงถึงความมีคุณค่ามีราคาแล้ว ลักษณะของทองที่มีความแน่นและเรียบลื่น เป็นประกาย เมื่อประกอกับผิวคล้าแล้ว แนะนำให้เห็นภาพความงามของผู้หญิงในทัศนะของชาวเขมร คือ มีผิวคล้า เกลี้ยงเกล้า ผุดผ่อง มีเนื้อแน่นเต่งตึง ดูทองคำ

คำเรียกผู้หญิงที่ซัง

นอกจากคำเรียกผู้หญิงที่เป็นที่รัก ด้วยความเอ็นดูรักใคร่ และชื่นชมในความงามแล้ว ในเพลงสมัยนิยมเขมรยังมีคำเรียกผู้หญิงที่เป็นที่ซังซังรังเกียจ พบในเพลงของผู้ชายที่มีเนื้อหาคอกหักผิดหวังจากผู้หญิงที่ทรยศหลอกลวง หลายใจ ได้ใหม่ลืมเก่า ผู้หญิงเหล่านี้จะถูกเรียกโดยเปรียบกับนางกาก็ ผู้หญิงในวรรณคดีเรื่อง กากี ที่ชาวเขมรรู้จักกันดีว่าไม่มีความซื่อสัตย์ เช่น ស្រ្តីកាកី “หญิงกากี” เป็นการใชภษาภาษาพจนนแบบสมณานาม (antonomasia) หรือเปรียบเทียบกับ កង់ ฐูเกงก สัตว์ที่ชาวเขมรมองว่าเป็นสัตว์ที่เป็นอันตราย โง่เขลา ไม่ซื่อสัตย์ นำความเดือดร้อนมาให้ เช่น ស្រ្តីឃ្នូ “หญิงงู” ស្រ្តីកង់ “หญิงงูเกงก” หรือเปรียบกับนกยูง ซึ่งเป็นสัตว์ที่ชาวเขมรมองว่ามีแต่ความสวยงามแต่ไม่มีประโยชน์ ไซ้บริโภคได้ไม่เท่ากับ สัตว์ชนิดอื่นๆ เช่น ស្រ្តីក្រោមមាត់ “หญิงนกยูงทอง”

... លាស្រ្តីកាកី លាស្រ្តីកាកី លាស្រ្តីកាកី...

ลาหญิงกากี ลาไม่มีอาลัย ลาตลอดชีวิตนี้
(เพลงแม่น้ำสุรขลุ่ย)

... ក្នុងស្រ្តីកាកីស្រ្តីឃ្នូ ផ្ទៃស្រស់ស្រាយស្រស់ស្រាយ...

กระอักเลือดในนามหญิงงู ยอมตายไปเถอะถ้าชายมีกรรม

(เพลงวันจันทร์แจ่มใจ)

... ប្រិកាកីស្រ្តីកាកី ស្រ្តីកាកីស្រ្តីកាកី...

ปักษีกากีหญิงนกยูงทอง รู้ผลลัรู้เปลี่ยนทิ้งเก่ามีใหม่
(เพลงปักษีหญิงนกยูงทอง)

ស្រ្តីកាកី /sraykaakay/ หมายถึง หญิงกากี

หญิงที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีคบชู้ นอกใจสามี ตามลักษณะอุปนิสัยของนางกาก็ จากวรรณคดีเรื่องกากี ซึ่งเป็นวรรณคดีที่ชาวเขมรชื่นชอบ

สฺเรยฺส /sɾəyɕlɯh/ มีความหมายตามคำว่า ผู้หญิงเก่ง ในที่นี้ใช้เป็นการเปรียบว่าผู้ที่มีจิตใจโง่เขลา โหลไม่แน่นอน โดยเปรียบกับเก่งที่เป็นสัตว์ตื่นตกใจง่าย ชาวเขมรมองว่าเก่งเป็นสัตว์ที่โง่เขลา ไม่นั่นคง ตกใจง่าย เมื่อเห็นศัตรูจะกระโดดไปกระโดดมา ไม่หลบซ่อนอยู่นิ่งๆ ทำให้สัตว์อื่นๆ ที่หลบซ่อนอยู่ด้วยกันเดือดร้อนไปด้วย เพราะถ้าศัตรูพบเห็นที่ซ่อนอาจทำอันตรายให้ถึงแก่ชีวิตได้ (กาเกี อุต, 2546)

สฺเรยฺส /sɾəyɕkɔkmiaɕ/ “หญิงนงนุชทอง” **กฺยอญ** /kɔkmiaɕ/ มีความหมายตามคำว่า นงนุชทอง เป็นสัตว์ที่สวยงามหายาก คนนิยมว่ามีขนสวย แปลกตากว่านกชนิดอื่นๆ มีลีลาท่าทางเดินที่สง่างาม ด้วยการเยื้องกรายช้าๆ นกยอญจึงเป็นสัญลักษณ์ของความงามสง่า และมีคุณค่าในสายตาของคนหลายชาติ แต่จากเอกสารต่างๆ และการพูดคุย ชาวเขมรไม่นิยม นกยอญ แม้จะมองว่าสวยงาม แต่เป็นความสวยที่ไม่มีประโยชน์ อีกทั้งยังนำภัยมาสู่ตนเองด้วย เมื่อใช้คำเรียกหญิงที่ซึ่งว่า **สฺเรยฺส** “หญิงนงนุชทอง” จึงมีความหมายเปรียบว่าเป็นผู้หญิงที่มีแต่ความสวยแต่ไม่มีคุณค่า ตรงกับสำนวนไทยที่ว่า “สวยแต่รูปจวบไม่หอม”

คำเรียกหญิงนำไปใช้เรียกชายและเด็ก

คำเรียกหญิง สามารถนำไปใช้เรียกเด็กที่เป็นลูก ทั้งชายและหญิง เพื่อแสดงความผูกพันรักใคร่ ทะนุถนอม นิยมนำมาใช้เรียกลูกชายหญิงเพื่อแสดงความผูกพันรักใคร่ทะนุถนอมด้วย เช่น **สฺยอญ** “ลูกที่รักที่ถนอมรักษา” **กฺยอญ** “ลูกชายที่ถนอมรักษาที่ประเสริฐ”

ข้อที่น่าสนใจและสำคัญยิ่ง คือ คำเรียกหญิง เพื่อแสดงความรักทะนุถนอม และยกย่องความงาม เช่น คำ **สฺยอญ** “นวลละออง” **กฺยอญ** “งามประเสริฐ” **ยอญ** “ทองแม่” **กฺยอญ** “ยอดใบไม้อ่อน” นิยมนำไปใช้นำไปใช้เรียกชาย เพื่อแสดงความรู้สึกเดียวกันด้วย แต่จากการศึกษาเพลงสมัยนิยมเขมร ไม่พบคำเรียกชายที่เป็นสัตว์เฉพาะเช่นคำเรียกหญิง

...**กฺยอญ** **สฺยอญ** **กฺยอญ** **สฺยอญ**...

ให้พรรักใหม่ของพี่ ขอนวลละอองได้มีความสุข
(เพลงน้ำตาให้พรพี่)

...**กฺยอญ** **สฺยอญ** **กฺยอญ** **สฺยอญ**...

ทำไมพี่อยากจูบบอกด้วยงามประเสริฐ
(เพลงจูบ)

...**ยอญ** **กฺยอญ** **ยอญ** **กฺยอญ**...

ทองแม่ ต้องพลัดพรากจากน้องไป
(เพลงกลัวขาดพี่)

คำเรียกหญิงชายที่เป็นที่รักด้วยความรักใคร่ ทะนุถนอมนี้ นิยมนำมาใช้เรียกลูกชายหญิงเพื่อแสดงความผูกพันรักใคร่ทะนุถนอมด้วย เช่น **สฺยอญ** “ลูกที่รักที่ถนอมรักษา” **กฺยอญ** “ลูกชายที่ถนอมรักษาที่ประเสริฐ”

สรุป

คำเรียกหญิงในเพลงสมัยนิยมเขมร เป็นคำที่มีพลังก่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก แสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะ คตินิยมที่เกี่ยวกับความงาม ความรักของชาวเขมร และการใช้คำแบบนามนัย ซึ่งเป็นการใช้คำเปรียบ ยังสะท้อนให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิต สังคม และวัฒนธรรมเขมร ทำให้เข้าใจได้อย่างชัดเจนถึงพระดำรัสของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ (2518 : 839) ที่ว่า “ถ้าหมู่ชนต่างอารยธรรมกันแล้วความคิดเห็นย่อมเป็นไปคนละทำนอง และสภาพความคิดในวัฒนธรรมเดียวกัน ก็เป็นไปได้โดยรูปต่างกัน วิธีเปรียบเทียบ อุปมา อุปไมย ก็ต่างกัน” ประเทศไทยและกัมพูชาเป็นประเทศเพื่อนบ้านกัน มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางด้านต่างๆ ระหว่างกันมาช้านาน จนมีความประสมกลมกลืนกันในวัฒนธรรมหลายๆ ด้าน แต่ความเป็นคนต่างอารยธรรมก็ยังมีอยู่ วิธีคิดและวิธีมองในสิ่งต่างๆ รอบตัวยังมีข้อที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน การเรียนรู้และเข้าใจถึงข้อแตกต่างระหว่างกัน จะทำให้ยอมรับและเข้าใจในกันและกันมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เขียน วีระวิทย์และสุณัย ผาสุก. (2543). **กัมพูชา ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โจวต้ากวาน. (2543). **บันทึกว่าด้วยขนบธรรมเนียมประเพณีของจีนละ**. แปลโดย เฉลิม ยงบุญเกิด. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : มติชน.
- เดวิด แชนด์เลอร์. (2546). **ประวัติศาสตร์กัมพูชา**. แปลโดย พรรณงาม เก้าธรรมสารและคณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- นราธิปพงศ์ประพันธ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น (2518). **ขุมนมพระนิพนธ์ ชุดวิทยาวรรณกรรม**. กรุงเทพฯ : เสริมวิทย์บรรณาการ.
- ลิม สุธาฤทธิ. (2538). **สตรีในความเชื่อและชนบประเพณี**. แปลโดย จินตริย์. **ศิลปวัฒนธรรม**. 16.9 (กรกฎาคม 2538).
- สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา. (2508). **ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาในยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาษาเขมร

- ไกร์ ณากรณ์ (1995). **ត្រៀមធីវិតខ្មែរ**. ភ្នំពេញ:មូលនិធិតុលាការ.
- สณะ: កម្មការស្រាវជ្រាវសិល្បៈវប្បធម៌.(2003). **ទស្សន៍យុគភាពខ្មែរភ្នំពេញ**. np.
- ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ.(1967). **វចនានុក្រមខ្មែរ ភាគទី 1-2 ចេញត្រាទី5** .ភ្នំពេញ:ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ.
- សុតន្ទារី. (2000). **ចំរូងច្រើនរើសពិសេស** ភ្នំពេញ: . np.
- សោវាធិយ៉ា. (1998). **ប្រជុំបទចំរូងល្អិត**ភ្នំពេញ: . np.
- អៀវ កើស .(2544). **ភាសាខ្មែរ**. ការស្រាវជ្រាវដោយវគ្គសិក្សា. ភ្នំពេញ:ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ.

ภาษาอังกฤษ

Huffman Franklin E. (1977). **Cambodian-English Glossary**. New Haven and London : Oxford University Press.

Pen, Rqndal (1992). **Introduction to Music**. New York : Me Grow Hill.

Russell R. Ross. (1990). **Cambodian : a Country Study**. Washington D.C : Library of Congress, 1990.

สัมภาษณ์

คงค บุญเดือน. นักแต่งเพลงและนักเขียนรางวัลซีไรต์ประจำปี 2543 ของราชอาณาจักรกัมพูชา. สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2546.

กาก็ อุต. อาจารย์สอนภาษาเขมรและผู้เรียบเรียง พจนานุกรมไทย-เขมร และเขมร-ไทย กรมยุทธศึกษาทหารบก. สัมภาษณ์ 1 พฤษภาคม 2546.